

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	МАСОВА ТА ЕЛІТАРНА КУЛЬТУРА
Освітньо-професійна програма	ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»
Рівень вищої освіти	ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)
зі спеціальності	В12 КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВО
Статус дисципліни	ВИБІРКОВА
Мова викладання	УКРАЇНСЬКА
Кількість ЄКТС	4/120
Навчальний рік	2026-2027
Структура дисципліни	<i>денна форма:</i> контактні години – 28 год. (лекційні), 28 год. (семінарські), модульний контроль – 8 год., для самостійної роботи здобувачів визначено 56 год.
Форма семестрового контролю	Залік
Графік (терміни) вивчення дисципліни	4 курс, 8 семестр
Компетентності, яких набуває здобувач при вивченні дисципліни	<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів культурології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><u>Загальні компетентності (ЗК):</u></p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК7. Здатність працювати автономно.</p>

ЗК8. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

СК2. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах.

СК3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів.

СК4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

СК5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

СК8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвілєві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу.

СК9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

СК10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту, використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

СК11. Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології.

СК12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

*Очікувані
результати
навчання*

ПРН1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.

ПРН5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та

характеристики.

ПРН8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

ПРН9. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.

ПРН10. Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів,

визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.

ПРН12. Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.

ПРН13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

ПРН14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефхівцями.

Анотація: Навчальна дисципліна «Масова та елітарна культура» викладається з метою опанування здобувачами аналізу традиційної, академічної і неакадемічної культури та вміння зіставляти явища народної, елітарної і масової культури України із феноменами європейського мистецтва завдяки аналітичним інструментам культурології. Серед завдань курсу: оволодіти теоретичним матеріалом основних понять і тенденцій народної, масової та елітарної культури; охарактеризувати основних дослідників масової та елітарної культури; дослідити розвиток масової та елітарної культури у постмодерністському дискурсі; розглянути особливості культурно-мистецьких творів масової та елітарної культури; висвітлити особливості масових та елітарних форм культури у сучасному цифровому вимірі.

*Анотація. Зміст
дисципліни*

МОДУЛЬ 1

ЕЛІТАРНА, МАСОВА І НАРОДНА КУЛЬТУРА У КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Тема 1.1. Традиційна (народна) культура: принципи функціонування, основні складові, сучасний стан

Тема 1.2. Масова та елітарна культура крізь призму культурології: від протистояння до взаємного впливу

Модульний контроль

МОДУЛЬ 2

МАСОВЕ ТА ЕЛІТАРНЕ

У ПРОЦЕСАХ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

Тема 2.1. Масова культура як особливе соціокультурне явище

Тема 2.2. Концепція елітарної культури та особливості елітарної творчості

Тема 2.3. Вплив взаємодії традиційної, академічної (елітарної) та неакадемічної (масової) культури на соціокультурні процеси

	<p><i>Модульний контроль</i></p> <p align="center">МОДУЛЬ 3 ВПЛИВ МАСОВОЇ ТА ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ НА МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ</p> <p>Тема 3.1. Трансформації і нові мистецько-видовищні форми у сучасній культурі (інсталяція, хепенінг, перформанс, флеш-моб) Тема 3.2. Особливості сучасного стріт-арту</p> <p><i>Модульний контроль</i></p> <p align="center">МОДУЛЬ 4 МАСОВА ТА ЕЛІТАРНА КУЛЬТУРА У ДОБУ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ</p> <p>Тема 4.1. Значення цифрового виміру для функціонування масової та елітарної культури Тема 4.2. Арт-блокчейн та його значення для культурної сфери</p> <p><i>Модульний контроль</i></p>
<p><i>Система оцінювання</i></p>	<p>Форми контролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінювання роботи під час семінарських занять – максимум 60 балів за 14 занять (від 0 до 5 балів за кожен тему семінарського заняття залежно від вміння ставити проблему, розглядати шляхи її розв'язання, майстерності аналізу та інтерпретації, здатності до експериментів і використання наукових методів дослідження). 2. Самостійна робота – максимум 24 бали за 8 тем (від 0 до 3 балів за самостійне опрацювання теми, залежно від розуміння проблеми, логічності викладу матеріалу, вміння застосовувати культурологічні підходи). 3. Модульний контроль – максимум 8 балів за 4 модульні контролю (від 0 до 2 балів залежно від виконання поставленого завдання). 4. Залік – максимум 8 балів (залежно від рівня реалізації здобувачем мети і завдань курсу). <p>Шкала оцінювання:</p> <p>За національною диференційованою шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».</p> <p>За шкалою ECTS: A 90-100, B 82-89, C 74-81, D 64-73, E 60-63, FX 35-59, F 1-34</p>
<p><i>Академічна доброчесність</i></p>	<p>Всі учасники освітнього процесу дотримуються політики доброчесності і сприяють функціонуванню ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.</p>
<p><i>Рекомендовані джерела:</i></p>	<p>Публікації науково-педагогічного працівника за темою дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соболевська С. О. Взаємозв'язок сучасних технологій, економічної і культурної складової у діяльності аматорського театру. <i>Humanistic expertise as a strategy for developing the future culture</i> : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. P. 257–270. 2. Соболевська С. О. Значення репертуару театру у розвитку культури (на матеріалі народних аматорських театрів Житомирщини 1990-2000-х років). <i>Мистецтвознавчі записки</i>. Київ: Міленіум, 2018. Вип. 33. С. 382–389. 3. Соболевська С. О. Культуротворча функція українського аматорського театру (кінець ХХ – початок ХХІ століття): дис. ...

канд. культурології: 26.00.01 – теорія та історія культури. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 225 с.

4. Соболевська С. О. Образ народної та авторської ляльки в культуротворчому і дизайнерському аспектах. *Українознавство: наук. журнал*. Київ: НДІУ, 2024. №2 (91). С.57–65.

5. Соболевська С. О. Особливості використання ляльки як антропоморфної метафори. *Світ наукових досліджень: збірник наукових публікацій міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (29-30 вересня 2022 р.)*. Тернопіль, Переворськ: ФОП Шпак В. Б., 2022. Вип. 12. С. 194-195.

6. Соболевська С. О. Роль народної та авторської ляльки у міжкультурній комунікації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. Київ, 2023. №3. С. 27–31.

7. Соболевська С. О. Роль режисера аматорського театру у полікультурному просторі. *Spheres of Culture : Journal of Philology, History, Social and Media Communication, Political Science, and Cultural Studies*. Lublin, 2016. Volume XV. P. 470–477.

8. Соболевська С. О. Український аматорський театр у культурних процесах ХХ-ХХІ століття. *Культура і сучасність* : альманах. Київ: Міленіум, 2019. №2. С. 205–209.

Основна:

1. Безугла Р. І. Масова культура: до проблеми визначення поняття. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2010. Вип. 11. С. 25-34.

2. Бойко А. Н. Філософська рефлексія сучасної культури епохи суспільства масового споживання. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2016. № 64. С. 90-99.

3. Корінний М., Потапов Г., Шевченко В. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. Київ: Україна, 2000. 182 с.

4. Марчук Н. Традиційна та масова культури: компаративний аналіз. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Культурологія». 2015. Випуск 16. С. 79-86.

5. Устименко-Косоріч О. А. Масова та елітарна культура: проблеми взаємодії: навч. посібник. Умань, 2015. 176 с.

Додаткова:

1. Кравченко А.І. Музичне мистецтво у дигітальних процесах культуротворення. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 57. Том 2. С. 65–74.

2. Кравченко А. NFT-актив: український шоу-бізнес перед «обличчям» війни. *Культурні домінанти ХХІ століття: мистецька освіта*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф./упор. С.В.Шалапа. Київ, 30 вересня, 2022 р. Київ: НАКККіМ, 2022. С. 67–69.

3. Пашкевич М.Ю. Зміст і типологія видовищ як особливої форми культури. *Культура і сучасність: альманах*. К. Міленіум, 2009. №2. С. 106–110.

	<p>4. Русаков С. С. Масова та популярна культура: спільне та відмінне. «Гілея: науковий вісник»: Збірник наукових праць. Київ, 2011. Випуск 49 (7).С. 326–331.</p> <p>5. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія. Київ: НАКККіМ, 2016. 176 с.</p> <p>6. Danesi M. Popular Culture: Introductory Perspectives. Rowman & Littlefield Publishers, 2018. 400 p.</p> <p>7. Merrell D. Umberto Eco, The Da Vinci Code, and the Intellectual in the Age of Popular Culture. Palgrave Macmillan, 2018. 304 p.</p>
<p><i>Матеріально-технічне, лабораторне, програмне забезпечення дисципліни</i></p>	<p>Матеріально-технічне забезпечення: Ноутбук або комп'ютер з мікрофоном, колонками та веб-камерою, мережа Інтернет</p> <p>Програмне забезпечення для виконання практичних завдань: Microsoft 365 (Word, Excel, PowerPoint)</p> <p>Аудиторні, семінарські та практичні заняття офлайн: м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 7, аудиторія 205</p> <p>Дистанційні/змішані заняття на платформі Classroom (Google) Доступ до освітнього онлайн середовища відбувається виключно через особистий обліковий запис здобувача НАКККіМ, який закінчується @dakkkim.edu.ua Освітнє онлайн середовище доступне здобувачу від першого дня початку навчального семестру до завершення заліково-екзаменаційної сесії.</p> <p>Доступ до освітнього онлайн середовища за посиланням: .....</p>
<p><i>Гарант ОПП</i></p>	<p>Освітньо-професійна програма «КУЛЬТУРОЛОГІЯ» Гарант ОПП Гавеля Оксана Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри гуманітарних дисциплін https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/in_prakt_kulturolohii/kaf_kreat_ind/bakalavr/OPP_Kulturologia_V12_modernizovana.pdf</p>
<p><i>Розробник силабусу навчальної дисципліни</i></p>	<p>Світлана Олександрівна СОБОЛЄВСЬКА, <i>кандидат культурології, доцент кафедри гуманітарних дисциплін</i></p>
<p><i>Зворотній зв'язок</i></p>	<p>Зауваження, пропозиції та рекомендації до навчальної дисципліни можна подати через Google form</p>
<p><i>Кафедра</i></p>	<p>Тел. кафедри гуманітарних дисциплін: +38 (044) 288-80-46 Адреса: м. Київ, 01015, вул. Лаврська, 9, корпус 11, каб. 106 E-mail кафедри: languages@nakkkim.edu.ua</p> <p><u>Посилання</u> на сторінку кафедри на сайті Академії https://nakkkim.edu.ua/instituti/navchalno-naukovi-institut-praktychnoi-kulturolohii-ta-artmenedzhmentu/kafedra-psykholohii-ta-humanitarnykh-dystsyplin</p>

Викладач дисципліни

Самоаналіз відповідності показникам діяльності науково-педагогічного працівника

С. О. Соболевської за посиланням

https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/in_prakt_kulturolohii/Kaf_psykh/Samoanaliz_Sobolievskaja.pdf

**Світлана Олександрівна
СОБОЛЄВСЬКА**

доцент кафедри гуманітарних дисциплін,
кандидат культурології (2021)

E-mail: s.sobolevska@dakkim.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5361-7085>